

Vlaams
Parlement

ingediend op **1305** (2017-2018) – Nr. 2
3 januari 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Karl Vanlouwe en Wouter Vanbesien

over het voorstel van resolutie

van Tine Soens en Güler Turan

betreffende de toetreding van België
tot het internationaal verdrag
over een verbod op kernwapens

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Elke Sleurs, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

1305 (2017-2018) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door Tine Soens, eerste indiener	4
2. Bespreking	4
3. Stemming	7
Gebruikte afkortingen	8

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed behandelde op 12 december 2017 het voorstel van resolutie betreffende de toetreding van België tot het internationaal verdrag over een verbod op kernwapens.

1. Toelichting door Tine Soens, eerste indiener

Tine Soens wijst erop dat ICAN de Nobelprijs voor de Vrede heeft gekregen. Dat is een zeer krachtig signaal, want het is dankzij de inspanningen van ICAN dat 122 landen op 7 juli 2017 het VN-verdrag over een kernwapenverbod hebben goedgekeurd. Dat verdrag verbiedt onder meer de stationering van andermans kernwapens op het eigen grondgebied. Een grote meerderheid van landen beschouwt dus sindsdien de stationering van Amerikaanse kernwapens in Kleine-Broegel als illegaal onder het internationaal recht. Het nieuwe verbodsverdrag verhoogt ook de druk op de kernwapenstaten, die allemaal een dure en grootschalige modernisering van hun nucleaire arsenalen plannen. Zo besliste de Amerikaanse regering onder toenmalig president Obama om het VS-kernwapenarsenaal voor de komende decennia te moderniseren voor het absurde bedrag van 1 biljoen dollar. Er zouden ook nog 180 B61-kernwapens in Europa aanwezig zijn, verspreid over zes basissen in vijf Europese NAVO-lidstaten, waaronder België.

Sinds 2001 werden al kernwapens verwijderd uit Europa, onder meer uit Griekenland, Duitsland en het VK. Ons land laat de kernkoppen echter ongemoeid, meer nog: België heeft het historische verdrag gewoon geboycot. De Federale Regering weigerde zelfs om de laureaat van de Nobelprijs te feliciteren. Dat is een dieptepunt voor een land dat decennialang een voortrekkersrol heeft gespeeld inzake ontwapening.

Op 22 april 2015 heeft het Vlaams Parlement quasi unaniem de resolutie betreffende het bannen van massavernietigingswapens (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 326/2) aangenomen. In die resolutie vraagt het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering bij de Federale Regering erop aan te dringen om zich, in overleg met de EU- en NAVO-partners, in te zetten voor een kernwapenvrije wereld en voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen. In het federale parlement werd een gelijkaardige resolutie goedgekeurd. De argumenten op basis waarvan het Vlaams Parlement de voormelde resolutie goedkeurde, worden hopelijk nog steeds door iedereen gesteund.

Er is uiteraard nog een lange weg te gaan naar een nucleaire ontwapening, maar de toekenning van de Nobelprijs aan een initiatief tegen kernwapens is alvast een belangrijke stap. Praten over het bannen van kernwapens volstaat echter niet. Het is hoog tijd om concrete stappen te zetten en niet langer koppig te kiezen voor een nucleaire status quo met 15.000 kernkoppen wereldwijd. Het ondertekenen van het VN-verdrag door België zou een eerste stap zijn in de concrete uitvoering van de al vermelde resolutie van het Vlaams Parlement en op die manier een bijdrage leveren aan de nucleaire ontwapening. Op die manier zou ook Vlaanderen trots mogen zijn op de Nobelprijs. Het lid besluit met de hoop op een kamerbrede steun voor het voorliggend voorstel van resolutie.

2. Bespreking

Herman De Croo merkt op dat werd verwezen naar de resolutie die in de Kamer werd goedgekeurd. Men moet dan wel volledig zijn. In die resolutie wordt aan de Federale Regering gevraagd "België resoluut stappen te doen zetten naar nucleaire ontwapening, in het raam van multilaterale onderhandelingen waaraan België actief blijft deelnemen om het eigen grondgebied helemaal kernwapenvrij te maken". Hij wenst duidelijk te stellen dat zijn fractie en hijzelf voorstander zijn

van nucleaire ontwapening. Dat doel kan worden bereikt door een verifieerbare vermindering van kernwapens, waaraan wordt deelgenomen door alle kernwapenstaten, en met een efficiënte controle, die in het non-proliferatieverdrag is gestipuleerd. Voor zover bekend, heeft geen enkele kernwapenstaat zich bij dit verdrag aangesloten. De impact van het verdrag zal in de praktijk dus onbestaande zijn, want het verdrag geldt alleen voor landen die actief ratificeren. Er zijn vijftig ratificaties nodig voor dit verbodsverdrag en vooralsnog zijn er maar vier: Mexico, Guyana, Vaticaanstad en Thailand.

De stelling dat de stationering van Amerikaanse kernwapens illegaal is onder het internationaal recht, klopt dan ook niet. Een democratisch land kan altijd beslissen om zijn kernwapenbestand af te bouwen, maar ondemocratische kernwapenstaten zoals Rusland, China en Noord-Korea zullen blijkbaar die druk niet voelen. Op die manier wordt een onevenwichtige balans gecreëerd. De spreker heeft destijds meegewerkt aan een verbod op landmijnen en clustermunities, maar dat is van een totaal andere orde dan kernwapens. Bovendien blijft de spreker gehecht aan het NAVO-bondgenootschap en de NAVO is een nucleaire alliantie. Om al deze redenen zal de spreker tegen het voorliggend voorstel van resolutie stemmen.

Wouter Vanbesien zegt dat het voorliggende thema hem nauw aan het hart ligt. Hij nam ook mee het initiatief voor de al vermelde resolutie betreffende het bannen van massavernietigingswapens. In het betoog van Herman De Croo zit naar zijn mening enige schizofrenie: enerzijds stelt hij voorstander te zijn van nucleaire ontwapening, anderzijds verklaart hij zeer gehecht te zijn aan de NAVO als nucleair bondgenootschap. Niet alle lidstaten van de NAVO zijn nucleaire staten en België heeft een eigen verantwoordelijkheid. Het klopt dat er geen onmiddellijk effect zal zijn bij de ratificatie, maar dat kan evengoed worden geïnterpreteerd als een argument om te ratificeren en een duidelijk statement te maken tegen kernwapens. Op die manier wordt een duidelijk standpunt ingenomen ten aanzien van de landen die nu nog kernwapens hebben en de verplichtingen die in het non-proliferatieverdrag staan niet nakomen. Ook in dat verdrag staat immers dat er een uitfasering van die wapens moet komen. Blijkbaar volstaat dat echter niet en dus moet duidelijk worden gesteld dat het gebruik van kernwapens tegen alle humanitaire recht indruist. Kernwapens zijn niet nodig en er moet worden op toegezien dat niemand, ook bijvoorbeeld Noord-Korea, dergelijke wapens nog kan hebben. Het verdrag over een kernwapenverbod is zeer duidelijk. Het is een eerste stap weliswaar en het zal niet meteen tot het verdwijnen van alle kernwapens leiden. Zowel symbolisch als politiek is dit echter een belangrijk iets en België zou zich daar absoluut moeten bij aansluiten.

Jan Van Esbroeck vindt het voorstel van resolutie zeer eenzijdig. Er wordt bovendien onder meer naar een persbericht van N-VA verwezen en het is maar de vraag of dat gepast is bij een dergelijk initiatief. Deze tekst heeft duidelijk niet de bedoeling die een voorstel van resolutie zou moeten hebben. Overigens, toen er hier kernwapens werden ondergebracht, was N-VA in geen enkele regering vertegenwoordigd. Er waren toen wel heel wat socialistische ministers.

Door de federale overheid worden een aantal zinvolle initiatieven genomen, waarbij loyaal wordt gebleven aan de NAVO-partners. Die lijn moet worden aangehouden en er mag niet overhaast worden ingestemd met een politiek geïnspireerd voorstel van resolutie. De problematiek waar het hier over gaat, is daarvoor te belangrijk.

Tine Soens dankt Wouter Vanbesien voor de steun. Het klopt dat hij mee het initiatief nam voor de resolutie over het bannen van massavernietigingswapens. Onder meer ook Wilfried Vandaele heeft dat voorstel van resolutie mee ingediend en alle aanwezigen hier hebben die tekst toen goedgekeurd. Herman De Croo stelde dat een multilaterale aanpak vereist is, maar het VN-verdrag waar het hier

om gaat is een multilateraal initiatief van een groot aantal landen. Het is bovendien ook niet zo dat een kernwapenland dat dit verdrag ondertekent, in een klap zijn volledige nucleaire arsenaal zou moeten ontmantelen. Zij heeft bij haar toelichting al gesteld dat het nog een lange weg is naar de nucleaire ontwapening. Aan een land dat toetreedt tot het verdrag wordt wel gevraagd om een verifieerbaar en tijdsgebonden plan op te stellen met als uiteindelijk doel de eliminatie van de kernwapens.

Een Belgische ondertekening van het verbodsverdrag betekent ook niet dat België geen lid meer zou kunnen zijn van een militaire alliantie als de NAVO. In het Verdrag van Washington, waarbij de NAVO werd opgericht, wordt trouwens met geen woord gerept over kernwapens. De NAVO als een nucleaire alliantie bestempelen is dus niet correct. Er zijn ook lidstaten die geen kernwapens hebben of die op hun grondgebied gestationeerde kernwapens hebben laten weghalen. In het verbodsverdrag staat alleen dat er gezamenlijke NAVO-operaties kunnen zijn, maar dat kernwapens daar geen deel van mogen uitmaken. Dat is niet meer dan logisch, aangezien kernwapens massavernietigingswapens zijn.

Dat de voorliggende tekst politiek geïnspireerd is, is logisch; het initiatief gaat immers uit van een politieke partij. Er wordt in het voorstel van resolutie inderdaad verwezen naar een persbericht van N-VA, waarin de aanwezigheid van kernwapens in Kleine-Brogel een anachronisme werd genoemd. Daarnaast wordt echter ook verwezen naar de oproep van Guy Verhofstadt, Jean-Luc Dehaene, Willy Claes en Louis Michel in 2010 om de Amerikaanse kernwapens in Kleine-Brogel te verwijderen en naar de oproep in 2016 van de jongerenvoorzitters van de vijf grootste Vlaamse partijen om deel te nemen aan de VN-onderhandelingen over een kernwapenverbod en dat verdrag ook mee te ondertekenen. Daarmee wordt aangegeven dat elke Vlaamse partij, in de pers of in het parlement, eerder al heeft gesteld dat kernwapens niet meer van deze tijd zijn en dat er voor een kernwapenvrije wereld en een kernwapenvrij Vlaanderen moet worden gegaan. Het enige verschil met de bijna unaniem goedgekeurde resolutie is eigenlijk dat nu een bijkomende oproep wordt gedaan om bij de Federale Regering aan te dringen op het ondertekenen van het verbodsverdrag. Zoals al gezegd, is er met de toekenning van de Nobelprijs voor de Vrede aan ICAN een unieke kans voor België en voor Vlaanderen om op het internationale toneel opnieuw de ontwapening te omarmen en een voortrekkersrol te gaan spelen, zoals in het verleden al is gebeurd in de strijd tegen andere massavernietigingswapens. Als de meerderheid weigert een unieke kans te grijpen voor het zetten van concrete stappen voor de uitvoering van een resolutie die hier eerder kamerbreed werd goedgekeurd, zou dat een zeer spijtige zaak zijn.

Ward Kennes merkt vooreerst op dat defensie een federale bevoegdheid is. In het overwegende gedeelte van de voorliggende tekst zitten inderdaad ook een aantal minder zwaarwegende zaken, zoals een persbericht. De essentie is dat 122 landen, wat toch een groot aantal is, een belangrijke stap hebben gezet en dat het Nobelprijsc comité een belangrijk signaal heeft gegeven. Kernwapens maken geen onderscheid tussen burgers en militairen en zijn in die zin geen legitieme wapens om bij een conflict te worden ingezet. Daarover is vrijwel iedereen het eens, maar de vraag is hoe de wereld kernwapenvrij kan worden gemaakt. De meningen lopen daarover uiteen. Sommigen stellen dat elke kans moet worden aangegrepen om zoveel mogelijk landen afstand te laten doen van het bezit en de opslag van kernwapens, anderen vinden dan weer dat altijd een evenwicht nodig is en dat maar stappen kunnen worden gezet als ook de tegenpartij dat doet. Het non-proliferatieverdrag heeft enige successen geboekt, maar trappelt ook wat ter plaatse. Er wordt geen vooruitgang meer geboekt, er zijn zelfs kernmogendheden bijgekomen en de wereld is er niet veiliger op geworden. Wellicht zal maar in de toekomst duidelijk zijn wat de beste strategie was geweest, momenteel heeft niemand de waarheid in pacht. De spreker heeft

recent nog de oproep van Pax Christi voor een kernwapenvrije wereld onderschreven en zal zich persoonlijk bij de stemming onthouden.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 6 stemmen tegen 3, bij 1 onthouding.

Rik DAEMS,
voorzitter

Karl VANLOUWE
Wouter VANBESIEN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

EU	Europese Unie
ICAN	International Campaign to Abolish Nuclear Weapons
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
VK	Verenigd Koninkrijk
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten